

Posudek školitele

Hana Štěpánková, *Igboské národní vědomí—líčení jeho vytváření a analýza symbolů, které ho reprodukují*, diplomová práce, Praha 2012, 180 stran včetně poznámkového aparátu a bibliografie, 9 stran příloh.

Hana Štěpánková předkládá neobvykle rozsáhlou práci (180 stran, těch by ale při běžném řádkování bylo ještě o třetinu více), ve které se zabývá národním vědomím Igbů a tím, jak a skrze které symboly si sami sebe jako národ představují. Práce se v podstatě skládá ze tří částí. První část (s. 10-40) je věnována shrnutí literatury k tématu—na tomto je nutno podotknout, že Štěpánkové text se opírá o rozsáhlou naši i cizojazyčnou literaturu (většinou, ne však pouze, v angličtině), kterou studovala i v pařížské Bibliothèque de Recherches Africaines, a rozsáhle zdroje elektronické (viz oba seznamy na s. 170-180). Dále se první část věnuje shrnutí teoretických konceptů národa a národní identity (s. 19-35) a metodologii jejího vlastního výzkumu (s. 36-40): autorka se po dobu asi dvou let—bohužel se nedovíme přesná data—pohybovala mezi pražskými Igby a mimo jiné s nimi vedla polostrukturované rozhovory. Bohužel se nikde exaktně neobjeví, kolik přesně informátorů bylo, jaký rozsah měly rozhovory vedené s každým jedním z nich, chytí také jejich jasná pasportizace: Tony, Michael či Samuel se tak stávají jen jmény v závorkách za jim připisovaným citátům....

Druhá část práce je velmi zdařilou kompilací, jejímž cílem je (tentokrát jasná) „pasportizace“ samotných Igbů: Štěpánková představuje informace o jazyku Igbů, jejich původní (tj. předkoloniální) společnosti a kultuře, vlivy v období kolonialismu i jejich moderní dějiny. Pro popis současného stavu (relativně drobná subkapitola práce) používá zdroje spíše populárního charakteru (jako je např. Wikipedia). Ze svých diskusí s autorkou vím, že pro toto období nenalezla žádné odbornější reference. Je ovšem jasné, že i tyto texty nejsou jen osobními záznamy a musejí se opírat o serióznější reference. Kdyby se nejednalo o tak malou část práce, určitě by bylo vhodné, ba přímo nezbytné, pokusit se je ve světové informační internetové síti ověřit.

Třetí část práce je vyvrcholením autorčina badatelského úsilí: jedná se o rozbor rozhovorů s jejími informátory, jehož cílem je ukázat, jak si Igbové představují

sebe sama jako národ, a skrze které symboly tuto svou sebeděstavu prezentují. Autorka tak vlastně výrazně rozvíjí tezi B. Andersona o národech jako „představovaných (si)“ (imagined) komunitách (český překlad „pomyslné komunity“ je v tomto směru poněkud nepřesný). Je možná škoda, že k takto zásadnímu dílu odkazuje pouze v jeho zkrácené verzi vydané pod Hrochovou edicí (práce jako celek vyšla i česky, tuším roku 2008). Vedle již výše uvedených výhrad k datům získaným z rozhovorů s informátory musím ještě kriticky zmínit, že ve snaze o co možná nevěrohodnější prezentaci svých nálezů je její text místy příliš zatížen rozsáhlými citacemi informátorů: strany 125-129 působí například dojmem soupisu jejich citátů. Je zase ovšem nutno vyzdvihnout, rozhovory byly vedeny v angličtině, což je u diplomových prací spíše neobvyklé a pochopitelně obtížnější.

Moje poslední poznámka míří k jazykovému stylu, kterým je práce napsána. Je vysoce pozitivní, že se autorka vyjadřuje jasným, čtivým a čtenáři srozumitelným způsobem; na druhou stranu ji takto užívaný jazyk vede k mnohdy matoucím vyjádřením: je-li kupříkladu citát autority, ke které je odkazováno, esteticky uspokojivý—je-li ilustrací „hezkou“ (s. 46) či „nehezkou“—je z hlediska odborné relevance postulovaného argumentu zcela insignifikantní. Užití tzv. „odborného jazyka“ má přece jen někdy svůj význam a ne vždy je samoúčelné.

Na práci Hany Štěpánkové je bezesporu nutno vysoce ocenit její záběr, šíři zpracované literatury, intenzitu pobytu mezi igboskými informátory, snahu po jasném vyjádření se, pečlivé formální zpracování předkládané práce. Doporučuji ji k obhajobě a hodnotím jako velmi dobrou.

V Praze, 25.1. 2012

PhDr. Jaroslav Skupnik, Ph.D.

v.r.